

Cambridge Papers

OAMENI ÎMBUNĂTĂȚIȚI
SAU O NOUĂ CREAȚIE?

Denis Alexander

OAMENI ÎMBUNĂTĂȚIȚI SAU O NOUĂ CREAȚIE?

Denis Alexander

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Iunie 2009

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2015

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Enhancing humans or a new creation?

Volume 18, Number 2, June 2009.

@ Denis Alexander, 2009

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

OAMENI ÎMBUNĂȚĂȚI SAU O NOUĂ CREAȚIE?

de Denis Alexander,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara

Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de

Christian Political Foundation for Europe.

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de CPFE sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de CPFE, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației CPFE. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

„Am fost născut om. Dar acesta a fost un accident al sorții – doar o condiție a timpului și locului. Eu cred că avem puterea să schimbăm asta.”¹

Prof. Kevin Warwick, Reading University

„Gata cu dumnezeii, gata cu credința, gata cu lucrurile care ne trag înapoi! Să ieșim din formele noastre învechite, din ignoranță, slăbiciuni și mortalitate! Viitorul ne aparține.”²

Max More, scriitor transumanist

Rezumat

Îmbunătățirea implică acordarea de abilități corpului omenesc dincolo de abilitățile pe care credem că un om le posedă. Transumanismul este o filosofie influentă care se bazează pe autonomia umană și în cadrul căreia tehnologiile de îmbunătățire joacă un rol central. Această lucrare sintetizează transumanismul, descrie domeniul de acțiune al tehnologiilor curente de îmbunătățire și oferă o perspectivă creștină critică, prezentând strategia biblică pentru transformarea umană ca o alternativă obligatorie la proiectul transumanist.

Introducere

Noi toți suntem oameni îmbunătățiți. Mulți dintre noi au în corp dispozitive protetice – lentile de contact, proteze de șold sau implanturi cohleare. Toți am fost vaccinați, având o îmbunătățire a imunității împotriva agenților patogeni care ar fi omorât pe mulți dintre noi acum un secol.

Ce este „îmbunătățirea”? Varietatea exemplelor evidențiază ambiguitatea termenului.

Într-adevăr nu există o definiție generală agreată, ci există o zonă gri între terapie și îmbunătățire, iar descrierea făcută de Kevin Warwick este la fel de bună ca oricare alta: îmbunătățirea umană implică atribuirea unor abilități corpului dincolo de ceea ce se presupune că un om ar putea avea.³

Având în vedere scopurile acestui articol, putem observa trei niveluri de îmbunătățire: trivială, convențională și transumanistă, plecând de la simplă tehnologie și ajungând la pură ideologie. Deși nu este nicio linie clară de demarcație între aceste categorii, ele au specificul lor. Categoria „trivială” include vaccinul și lentilele de contact, care nu sunt deloc triviale prin beneficiile lor, dar nu ridică nicio problemă profundă din punct de vedere etic sau teologic. Categoria „convențională” include operațiile estetice, utilizarea în scop terapeutic a medicamentelor pentru îmbunătățirea cognitivă și protezele folosite de persoane cu membre amputate pentru a le îmbunătăți abilitățile locomotorii dincolo de cele ale semenilor lor fără dizabilități.⁴ Îmbunătățirea transumanistă este distinctă deoarece plasează tehnologiile de îmbunătățire în centrul unor convingeri filosofice și țintește să dezvolte îmbunătățirea mult dincolo de cea „convențională”, în cele din urmă ajungând la „postumanism.”

Transumanismul și postumanismul

Transumanismul a câștigat teren semnificativ în viața academică din Marea Britanie în ultimul deceniu și concepțiile transumaniste sunt propagate prin intermediul asociațiilor, paginilor web, jurnalelor și filmelor. Filosoful și cofondatorul Asociației Mondiale Transumaniste, Nick Bostrom reprezintă o voce influentă ca și director al Future of Humanity Institute din Oxford⁵, precum și Julian Savulescu, director al Uehiro Center for Practical

Ethics, tot din Oxford⁶. La universitatea Reading, profesorul Kevin Warwick promovează beneficiile ciberneticii⁷, iar la Manchester profesorul John Harris promovează intens ideile transumaniste, deși nu-i place eticheta „transumanistă” pe care au primit-o ideile lui. Povestirile transumaniste sunt atractive pentru mass-media fiind percepute ca și controversate sau ca având puternice „cârlige” vizuale și devenind integrate în cultură, mai ales prin jocurile video de succes precum Avatar și Second Life, în care jucătorii își creează variante îmbunătățite și digitalizate ale sinelui.⁹ Vom prezenta o descriere scurtă a ideologiei transumaniste, iar apoi o observare critică a acesteia.

Transumanismul consideră rasa umană ca fiind un fenomen evolutiv în timpul căruia oamenii și-au dezvoltat cunoștințele și abilitățile tehnologice. Următorul pas în evoluție este în mâinile noastre – să trecem dincolo de evoluția neghidată și să folosim în moduri radicale tehnologia de care dispunem pentru auto-îmbunătățire: „Nu forma noastră umană sau detaliile prezente ale biologiei noastre sunt cele care ne definesc, ci mai degrabă aspirațiile și idealurile noastre, experiențele noastre și felul în care ne trăim viața.”¹⁰

Transumanistii sunt angajați într-un proiect de depășire a limitărilor naturii umane.¹¹ Bostrom afirmă că: „Transumanistii privesc natura umană ca pe o muncă în desfășurare, un început pe jumătate copt, pe care-l putem remodela în ce fel dorim.”¹²

Valoarea unificatoare a transumanismului este autonomia, iar tehnologiile de îmbunătățire umană sunt considerate „mai bune,”¹³ nu doar diferite: „Conform programei transumaniste extreme, tehnologia poate fi folosită pentru a îmbunătăți în mare măsură inteligența cuiva, pentru a-i croi aspectul fizic așa cum dorește, pentru a crește

durata de viață (până a ajunge chiar la nemurire) și pentru a-i reduce drastic vulnerabilitatea de a fi rănit.”¹⁴ Simon Young susține că: „Avansarea evoluției umane prin intermediul biotehnologiei de vârf nu este doar posibilă, ci *inevitabilă*.”¹⁵

Sfârșitul propus de unii transumanști este „postuman”: ființe asemenea lui Dumnezeu, inteligente și nemuritoare, dar care să nu aparțină speciei *Homo sapiens*. Tipul lor de specie nu e bine definit, dar ar putea fi robot (parțial om, parțial mașină) sau mașini în totalitate fără a avea nimic în comun cu oamenii. *Homo sapiens* va fi înlocuită de *Homo ciberneticus*.

Tehnologii de îmbunătățire

Înainte de a evalua problemele etice și teologice legate de îmbunătățire, trebuie să înțelegem domeniul și posibilitățile realiste ale tehnologiilor implicate.

Îmbunătățire estetică

Îmbunătățirea cosmetică face parte din categoria „convențională” și pare rezistentă la crizele economice. În Marea Britanie, în 2008 au avut loc 34.187 de proceduri – cu 5% mai multe decât în 2007 și de trei ori mai multe decât în 2003,¹⁶ deși este o cifră modestă în comparație cu 12 milioane de astfel de proceduri care se fac anual în SUA.¹⁷ În 2008, mărirea bustului la femei a crescut cu 30% ceea ce înseamnă peste 8.000, pe când micșorarea bustului a ajuns la 13% ceea ce înseamnă 3.845 de proceduri. Bărbații au devenit tot mai mult îmbunătățiți prin operații. În mod clar, mulți oameni sunt nemulțumiți de aspectul lor fizic.

Îmbunătățire cognitivă

Îmbunătățirea cognitivă acoperă întreaga gamă de categorii, de la cea „trivială” la cea transumană

distinctă și sunt deja într-o realitate prezentă, cel puțin în ceea ce privește medicamentele. Ritalina și Adderallul sunt prescrise îndeosebi pentru tratarea ADHD (deficit de atenție și hiperactivitate), dar sunt folosite și de studenții care studiază pentru examene, până la 25% în anumite campusuri din SUA. Tot în SUA, soldații trebuie să ia medicamente dacă li se ordonă asta, pentru binele performanței militare.¹⁸ Ștergerea amintirilor neplăcute prin intermediul medicamentelor este un obiectiv major al companiilor farmaceutice, inclusiv al companiei Memory Pharmaceuticals.¹⁹ Dezvoltate inițial pentru victimele care au trecut prin diverse traume,²⁰ medicamentele de ștergerea amintirilor se vor extinde dincolo de astfel de contexte, conform unor previziuni.²¹

Îmbunătățirea cognitivă prin mijloace nefarmaceutice este în curs de dezvoltare, dar într-un ritm mai lent. La fel ca și în cazul medicamentelor, astfel de dezvoltări sunt inițiate din cauze medicale, dar au scăpări care pot fi folosite pentru îmbunătățirea umană. Implanturile cerebrale pentru controlul bolii Parkinson, al epilepsiei și al altor tulburări neurologice pot avea efecte benefice incredibile, în special stimularea cerebrală profundă.²²

Tehnologia de îmbunătățire cognitivă actuală prin intermediul medicamentelor sau al stimulării magnetice transcraniene facilitează o îmbunătățire cu cel mult 10-20% la testele cognitive, mult sub nivelul atins de tehnicile de antrenament mental.²³ Oricum, transumanștii prevăd o epocă viitoare în care starea sufletească și eficiența cognitivă să fie controlate prin intermediul tehnologiei, după cum va fi necesar. Bineînțeles că este discutabil dacă Sinele sau Starea vor exercita controlul.

Îmbunătățire genetică

Așa cum subliniam,²⁴ complexitatea genomului uman îi oferă acestuia cea mai bună apărare. Date recente vin să susțină această afirmație. Multiple gene contribuie la riscul general de dezvoltare a bolilor.²⁵ Chiar și înălțimea este influențată de peste 40 de variații generice. Pentru memorie și „inteligentă” povestea genetică este mult mai complexă. Există o discordanță imensă între aspirațiile transumaniste de a schimba natura umană din punct de vedere genetic și realitatea tehnologiilor. Nu există în prezent nicio terapie genetică sigură, de rutină, pentru nicio boală, darămite o îmbunătățire.

Îmbunătățire împotriva îmbătrânirii

„Sfântul potir al îmbunătățirii este nemurirea.”²⁶ Un leit-motiv al literaturii transumaniste este că îmbătrânirea este o boală care ar trebui contracarată cu scopul de a extinde speranța de viață a omenirii. Oamenii trăiesc deja de două ori mai mult decât trăiau acum un secol datorită îmbunătățirilor legate de salubritate, imunitate, nutriție și sănătate. Dar acest lucru nu este suficient pentru Aubrey de Grey, președintele fundației The Methuselah, care a formulat un plan complex de amânare nedefinită a declinului fizic și mental legat de îmbătrânire.²⁷ John Harris prevede că va apărea o elită de „nemuritori”, mică la număr datorită costului foarte mare de a prelungi viața. Totuși, „datorită faptului că oamenii vor să trăiască și le e frică de moarte, e dificil să nu vezi longevitatea sau chiar imortalitatea ca pe un bun palpabil.”²⁸ Se prefigurează o viziune transumanistă care țintește dincolo de anti-îmbătrânire, având în centru ideea că oameni pot atinge o longevitate mare, chiar nemurire, prin reproducerea informațiilor stocate în creier într-un nou suport digital *in silico*, așa numita „independentă de

substrat”, care „trăiește” în noile societăți cibernetice conduse după regulile proprii.²⁹

Îmbunătățirea cibernetică

Transumanistii prevăd o nouă generație de roboți. În 2002, Kevin Warwick a avut o serie de 100 de electrozi implantați chirurgical în nervii de la brațul stâng,³⁰ putând astfel să controleze un scaun cu roțile electric și o mână artificială care să controleze această interfață neuronală. Alți fani ai roboților au apelat la experimente similare. De exemplu, Todd Huffman, angajat al Alcor, a avut un magnet implantat în degetul inelar stâng pentru a simți câmpurile magnetice, făcând astfel primul mic pas în visul îmbunătățirii – creșterea varietății de experiențe umane.³¹

Având în vedere riscurile implicate, este foarte probabil că astfel de proceduri vor rămâne mai mult decât niște scamatorii în viitor. Este mai realistă ideea că roboții se vor dezvolta din proceduri medicale. Auzul cu ajutorul implantului cohlear este foarte diferit decât auzul normal și trebuie învățat. Dispozitive similare sunt implantate în zonele responsabile cu auzul din creier.³² Adepții îmbunătățirii prin tehnologie au sugerat faptul că astfel de implanturi pot fi folosite pentru transmiterea directă a informației către creier. Încă o dată, acest lucru ilustrează felul în care o îmbunătățire „convențională” se poate dezvolta mai departe într-o aplicație cu accent transumanist.

O perspectivă biblică – ființa umană transformată

Propunerile specifice de îmbunătățire prin tehnologie pot fi luate în considerare individual, ținând cont de meritele sau neajunsurile lor. Cel mai interesant de văzut este rolul pe care

îmbunătățirea tehnologică îl joacă în cadrul filosofiei generale a transumanismului. Perspectivile umaniste asupra vieții variază mult, dar toate au în comun o relatare creștină secularizată în care dimensiunile teologice sunt perceptibile. Nici transumanismul nu face excepție. Agentul uman este în centrul discursului, dar se admite faptul că lucrurile nu sunt așa cum ar trebui să fie. Savulescu afirmă direct: „Există o latură profund rea în natura umană.”³³ Deci oamenii trebuie să se schimbe ca să facă din lume un loc mai bun, iar pentru aceasta e nevoie de „mântuire.” Dar în acest caz speranța mesianică stă în tehnologie, care va determina modelarea unui om mai bun, poate o nouă specie, cea a postumanismului. Iar în viitorul îndepărtat există speranța în nemurire când individul postuman va deveni independent, eliberat de constrângerile cărnii și sângelui pentru a trăi într-un rai digital. În acest cadru, moartea este un dușman care trebuie înfrânt de tehnologie. Critica biblică de mai jos urmează acest tipar narativ.

Un concept fals despre umanitate

Înțelegerea creștină și cea transumanistă despre ce înseamnă a fi uman sunt profund diferite. În concepția transumanistă, noi suntem identificați ca membri ai unei specii, deși la o etapă intermediară a evoluției, iar „persoanele propriuzise sunt indivizi capabili de a-și valorifica propria existență.”³⁴ În concepția creștină, oamenii sunt ființe distincte de animale datorită faptului că au fost creați după chipul lui Dumnezeu³⁵ și în consecință au valoare absolută, nu relativă, care să depindă de înzestrările lor fizice. Persoana umană creată după chipul lui Dumnezeu cuprinde și pe cel slab, pe cel neajutorat, pe cel sărac, toți fiind prețioși în ochii lui Dumnezeu, chiar dacă sunt

incapabili „să-și valorifice propria existență.” Propășirea umană presupune o viață cu relații armonioase atât cu Dumnezeu, cât și cu semenii. A fi după chipul lui Dumnezeu implică responsabilități cu privire la grija față de pământ cu toată diversitatea lui biologică, cât și grija unii față de alții în toată diversitatea umană.³⁶ Umanitatea adevărată înseamnă o umilă conștientizare a dependenței noastre de Dumnezeu.

Poate că nu este accidental faptul că majoritatea liderilor de opinie transumanști sunt bărbați, care vorbesc deseori în termeni de autonomie umană și exploatarea creației, mai degrabă decât îngrijirea creației. Harris evidențiază acest lucru succint: „Eu personal nu consider umilința ca o virtute,”³⁷ remarcând în contextul îmbunătățirii tehnologice că „...ne vom putea mândri cu siguranță de alegerea mijloacelor potrivite pentru scopul nostru și ne vom putea felicita pentru alegerile înțelepte și pentru faptul că am făcut alegerea care ne oferă beneficii în moduri pe care le valorificăm.”³⁷ În ciuda acestei atitudini de auto-felicitare, nu este clar din presuposițiile transumaniste de ce „umanitatea intermediară” ocupă un rol atât de central în istorie. De ce să nu îmbunătățim animalele?

Un diagnostic fals

Dorințele noastre pot fi ușor înșelătoare: deseori nu dorim ce este bine pentru noi. Un diagnostic greșit la început și tot restul merge rău. Transumanștii văd evoluția noastră ca un proiect incomplet, deci așteaptă următoarea etapă, orchestrată de noi, în care devenim proprii noștri creatori pentru a scăpa de diversele noastre neajunsuri. Diagnosticul pus de ei are la bază biologia noastră defectuoasă. Diagnosticul pus de creștinism merge în profunzime și consideră că problema noastră esențială este îndepărtarea de

Dumnezeu.³⁹ Problema noastră cea mai profundă stă în faptul că ne îndepărtăm în mod egoist de voia lui Dumnezeu pentru viața noastră. Cel mai slab punct al filosofiei transumaniste ultrapelagianiste este absența narațiunii despre căderea în păcat. Adam a fost avertizat de Dumnezeu că autonomia umană este otravă („căci în ziua în care vei mânca din el vei muri negreșit”) și exact așa a fost.⁴⁰ Autonomia umană încă a rămas o otravă, creând confuzie⁴¹ și compromițând speranța mesianică datorită încercărilor omenești de îmbunătățire proprie.

Un salvator fals

Unele dorințe transumaniste sunt bune și ele sunt împărtășite și de creștini: înfrângerea bolilor, progresul uman, un viitor plin de speranță, nu disperare. Diferența majoră constă în felul în care aceste dorințe sunt împlinite. În cadrul transumanismului, tehnologia ocupă rolul mesianic de a oferi îmbunătățirea proprie. În cadrul creștinismului, Isus Mesia este Cel care vindecă îndepărtarea de Dumnezeu, restaurează relația stricată și le dă putere celor care acceptă noua viață dată de Dumnezeu prin Cristos să aibă stăpânire peste lume fără autonomie și exploatare, asigurând în acest fel transformarea morală. În întrupare, fără de care această salvare nu ar fi fost asigurată prin moartea și învierea lui Cristos, găsim un tipar al omului perfect care este total opus ideii transumanismului despre ce înseamnă să fii om.

În Filipeni 2:5-11 Pavel ne reamintește că Isus este Dumnezeu, dar că El nu și-a exploatat dumnezeirea, „ci S-a dezbrăcat pe Sine însuși și a luat chip de rob.” Cristos, personificarea smereniei, ne arată un aspect esențial al naturii divine. Salvarea nu înseamnă îmbunătățire proprie, ci a-L urma pe Cel care „S-a smerit și S-a făcut ascultător

până la moarte, și încă moarte de cruce.”⁴² Nu este loc nici pentru mândrie, nici pentru elitism uman.

Transumanismul ne prezintă aceiași oameni bătrâni cosmetizați cu câteva operații și ajutați de câteva proteze, pe când creștinismul ne prezintă oameni transformați, „o făptură nouă în Cristos”⁴³ care își modelează viața după Acel care a fost gata să ia locul păcătoșilor pentru a face posibilă această nouă Cale.

O speranță falsă pentru viitor

Cu toată preocuparea față de trupul omenesc, viziunea transumanistă pentru viitor este foarte platonice. Reproducerea digitală independentă a oamenilor, destinată să înfrunte eventuala moarte prin încălzire a universului, contrastează cu umanitatea deplină de care se vor bucura creștinii într-un trup înviat, într-un cer nou și un pământ nou „în care va locui neprihănirea.”⁴⁴ Acest lucru nu se va întâmpla prin îmbunătățire personală, ci doar prin harul lui Dumnezeu, înrădăcinat în promisiunile lui Dumnezeu, dând naștere unei vieți din abundență, în care noțiunea de om își găsește împlinire deplină: aspect fizic perfect și moralitate perfectă unite într-un trup înviat.⁴⁵ Cele mai bune aspecte și realizări ale lumii prezente vor avea o continuare transformată în creația viitoare.⁴⁶ Această extraordinară speranță escatologică este și o reamintire a faptului că rasa umană creată după chipul lui Dumnezeu nu este un concept static. Creștinii sunt reînnoiți și transformați moral acum, dar tânjind după ziua învierii când acest proces va fi împlinit pe deplin.⁴⁷

Care ar trebui să fie răspunsul creștinilor?

Creștinii tind să fie acuzați fie că sunt contra tehnologiei, fie că sunt foarte entuziasmați să o folosească, călcând pe urmele lui Bacon. Vom

analiza trei aspecte diferite ale mandatului creștin, astfel propunând un echilibru între cele două extreme.

O problemă de administrare

Creștinii trebuie să privească realitățile prezente în lumina priorităților supreme: toți ne confruntăm cu decizii dificile, ca orice alți oameni. Am făcut deja referire la formele „convenționale” de îmbunătățire, precum operațiile cosmetice. Operațiile sunt scumpe, deci se pune problema administrării: este această cheltuială una justificată dacă ne gândim că atât de mulți oameni duc lipsă de cele necesare pentru a supraviețui? Mai este aici o chestiune legată de valoare de sine și identitate. Dacă valoarea mea supremă este dată de faptul că eu sunt copilul lui Dumnezeu, fiind reînnoit zilnic după chipul Său, atunci am eu nevoie de această schimbare în trupul meu? Răspunsul ar putea fi „da”: pentru unii schimbarea ar putea fi crucială din punct de vedere psihologic. Creștinii ar trebui să fie toleranți cu cei care fac alegeri diferite de ale lor pentru că în perspectiva mai largă a lucrurilor există lucruri care contează mai mult. Dar orice creștin ar trebui să-și pună mai întâi întrebările: alegerea mea reflectă reînnoirea minții mele de către Duhul lui Dumnezeu?⁴⁸ cum îi va afecta alegerea mea pe alții? aș putea cheltui mai eficient acești bani?

O problemă legată de priorități

O întrebare des întâlnită în literatura legată de îmbunătățire este: „Cine ești tu să nu mă lași să fac ce vreau?” Prioritatea creștină este: „Cum pot să-i aduc slavă lui Dumnezeu slujindu-i pe oameni?”⁴⁹ Prioritățile creștinului sunt stabilite de imperativele biblice de a avea grijă de cei săraci, de cei defavorizați și de a construi societăți sănătoase din punct de vedere relațional. Tehnologia este unul dintre darurile extraordinare ale lui Dumnezeu și poate fi folosit pentru vindecare și pentru a

întâmpina nevoile umane. Dar în contrast cu vindecarea, nu pare a fi niciun mandat biblic clar pentru folosirea tehnologiei în vederea extinderii puterilor și capacităților umane.

Datorită faptului că tehnologia poate fi considerată ca având atribute aproape dumnezeiești, uneori creștinii reacționează instinctiv cu opoziție. Acest lucru nu este însă necesar. A recunoaște că tehnologia este un mântuitor fals nu înseamnă că trebuie s-o distrugi. Din această cauză, nu trebuie ca opoziția față de tehnologiile de îmbunătățire umană să fie o prioritate decât dacă potențialul acestora de a face rău este semnificativ și dacă e probabil ca el să fie realizat. Un stat supra-protector are deja prea multe legi și reguli și interferează prea repede cu viața privată a cetățenilor. Dacă oamenii doresc să-și pună electrozi în creier, chip-uri în brațe sau să poată simți câmpuri magnetice, n-au decât să o facă și le dorim succes. Oricum, în practică, în viitorul apropiat majoritatea formelor de îmbunătățire tehnologică vor apărea ca soluții în cadrul intervențiilor medicale. Fiți mulțumitori atunci când se va întâmpla. Dacă proteza de șold vă funcționează mai bine decât originalul, foarte bine! Dacă tratamentul de cancer vă vindecă boala și vă prelungește viața, excelent! Vă rog să nu considerați că acest articol este o nemulțumire la adresa lui Dumnezeu pentru minunile tehnologiei.

Cred că prioritatea pentru creștini este diferită: să identifice acum ispitele din societate, cu care se confruntă oamenii transformați, mai degrabă decât să-și petreacă prea mult timp gândindu-se la viitorul improbabil și cuprins de nebuloasă al postumanismului. Răspunsul creștinilor la transumanism ar trebui să se focalizeze pe transformarea oamenilor, care se face numai prin Cristos, trasând astfel o alternativă relațională pozitivă care este în mare contrast cu perspectiva

reparațiilor tehnologice interminabile și individualiste. Prea mulți dintre susținătorii îmbunătățirii umane sunt niște bărbați ciudați care vor să se joace cu jucării de băieți. Puțin umor și puțină ironie ar putea submina viziunea speculativă transumanistă mai repede decât ar face-o predicile stufoase. Cred că nu există o imagine mai patetică decât aceea a oamenilor care încearcă să-și pună haine de dumnezei. La urma urmei, viziunea transumanistă despre viitor este o rescriere ultraconservatoare a idealismului neoplatonic. În forma sa actuală, ea este destul de plictisitoare, având scopuri triviale. Aceasta se poate demonstra însă cel mai bine accentuând alternativa creștină – cea a oamenilor transformați prin Duhul Sfânt atât în prezent, cât și în viitor.

O problemă legată de sănătatea relațională

Transumanismul este deprimant de egocentric. O temă des întâlnită în literatura transumanistă este angajamentul față de drepturile și libertățile individuale, „abilitatea și dreptul indivizilor de a-și planifica și alege desfășurarea propriei vieți,” făcând doar o mică referire la binele comun. Harris afirmă în scrierile lui că „cetățenii ar trebui să fie liberi să ia singuri decizii în lumina propriilor valori, indiferent dacă aceste alegeri și valori sunt acceptate sau nu de majoritatea oamenilor.”⁵⁰ Din această perspectivă, „binele” se referă la extinderea alegerii personale. Dar în realitate alegerea personală este exercitată în strânsă legătură cu inegalitatea care apare datorită cantității mici de bunuri și servicii distribuite de mecanismele pieței.⁵¹

Există atâtea inegalități în lume, încât e dificil să justifici apariția altora. Obiecția uzuală pe care transumanistii o ridică la această critică este că noi nu privăm pe cetățenii noștri de terapii medicale de ultimă oră pe motiv că alți oameni din lume nu pot

beneficia de ele. Oricum, treptat terapiile de ultimă oră vor deveni mai ieftine și mai disponibile. Este adevărat, dar argumentul omite esențialul: două rele nu vor constitui un bine. În practică, există o mare diferență între a întâmpina nevoile de bază ale sistemului de sănătate și nevoile medicale ale lumii, deci nu se poate compara malaria care poate fi prevenită, dar care ucide un copil african la fiecare 30 de secunde cu găsirea unui medicament care să ofere îmbunătățire umană, fără a-i fi știute efectele secundare, sau cu un implant care să detecteze câmpurile magnetice. Binele comun înseamnă să ascultăm în mod activ porunca lui Isus: „iubește-ți aproapele ca pe tine însuși.”⁵² Multe argumente transumaniste par egoiste și narcisiste, iar aceasta în ciuda literaturii sociologice extinse care arată legătura strânsă dintre bunăstarea umană și relaționarea sănătoasă.⁵³ Creștinii, în schimb, trebuie să facă diverse acțiuni prin care să ofere șanse egale tuturor oamenilor, nu acțiuni care să adâncească și mai mult diferența dintre popoare și clase sociale.

Sfârșitul postumanist al planului transumanist este acela în care elitele se vor distanța de rudele lor îndepărtate care nu au beneficiat de îmbunătățire tehnologică. În variantă creștină a „actului final”, oameni transformați din fiecare grup etnic al lumii vor fi uniți într-o închinare comună.⁵⁴

Concluzii

Îmbunătățirea tehnologică trivială și convențională *per se* nu reprezintă nicio amenințare la adresa creștinilor și ar trebui să fie tratată cu o atitudine mulțumitoare pentru beneficiile aduse sau, în funcție de context, cu toleranță și chiar o doză de amuzament. Rolul de dumnezeu pe care-l joacă îmbunătățirea

tehnologică în cadrul filosofiei transumaniste este însă cu totul altceva. Răspunsul creștinismului la ideologia transumanistă ar trebui să se focalizeze pe transformarea oamenilor, care poate fi găsită doar în Cristos, prezentând o alternativă relațională care se află în puternic contrast cu auto-ajutorarea prin intermediul tehnologiei. Oamenii vor fi mai fericiți și mai împliniți dacă adoptă viziunea creștină, pentru că bunăstarea de durată provine din relații sănătoase, nu din stimulări artificiale. Nu avem nevoie în societatea noastră de oameni creați după calapodul transumanist sau postumanist, ci avem nevoie de oameni transformați.

Mulțumiri

Vreau să adresez mulțumiri doamnei doctor Clare Redfern și lui James Crocker pentru ajutorul oferit în cercetare. De asemenea, dr. Jonathan Moo a avut o contribuție importantă, ca asociat al grupului de redactare.

Denis Alexander este director la Faraday Institute for Science and Religion (www.faraday-institute.org) din cadrul St. Edmund's College, Cambridge, unde este și cadru universitar. Cartea dr. Alexander, Creation or Evolution – Do We Have to Choose? (Monarch, 2008), este la a treia ediție. Raportul la care este co-autor cu Nick Spencer (Theos), Rescuing Darwin, a apărut în februarie 2009.

Note:

[1] Kevin Warwick, *Wired*, feb. 2000.

[2] Max More, *Transhumanism – Towards a Futurist Philosophy*, www.maxmore.com/transhum.htm, accesat 11 feb. 2009.

[3] See Peter Moore, *Enhancing Me – the Hope and the Hype of Human Enhancement*, Wiley, 2008.

[4] Aceasta a dus la calificarea pentru jocurile olimpice de la Beijing a alergătorului sud-african Oscar Pistorius care are ambele picioare amputate și aleargă cu proteze din fibră de carbon. Vezi Julian Smith, 'We Have the Technology', *New Scientist*, 3 ian. 2009, pp.36–39.

[5] www.nickbostrom.com. Vezi N. Bostrom și J. Savulescu (eds), *Human Enhancement*, OUP, 2009.

[6] www.practicaethics.ox.ac.uk/nstaff.htm

[7] www.kevinwarwick.org. See K. Warwick, *March of the Machines: The Breakthrough in Artificial Intelligence*, University of Illinois Press, 2004.

[8] www.law.manchester.ac.uk/aboutus/staff/john_harris/default.htm. See John Harris, *Enhancing Evolution – the Ethical Case for Making Better People*, Princeton University Press, 2007.

[9] www.avatarthevideogame.com („Tu decizi cum folosește elementele personajul tău!"); <http://secondlife.com> („Lumea virtuală din A Doua Viață oferă libertate aproape nelimitată Cetățenilor săi. Această lume este exact așa cum o faci!").

[10] Transhumanist FAQ 1.1 accesat în 3 feb. 2009.[www.transhumanism.org/index.php/WTA/faq21/46/]

[11] M. J. McNamee și S. D. Edwards, 'Transhumanism, medical technology and slippery slopes', *J. Med. Ethics* 32: 513–518, 2006.

[12] Nick Bostrom. 'Transhumanist Values', accesat în 3 feb. 2009 [<http://transhumanism.org/index.php/WTA/more/transhumanist-values/>]

[13] O chestiune foarte importantă este felul în care definim ce este bine și ce este dezirabil.

[14] M. J. McNamee și S. D. Edwards, op. cit. p.514.

[15] Simon Young, *Designer Evolution: A Transhumanist Manifesto*, Amherst, NY, Prometheus Books, 2006, p.22, cu font italic în original.

[16] <http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/health/7846555.stm>. Accesat în 26 ian. 2009.

[17] www.cosmeticplasticsurgerystatistics.com/statistics.html. Accesat în 12 feb. 2009.

[18] J. D. Moreno, *Mind Wars: Brain Research and National Defense*, Dana Press, 2006.

[19] S. S. Hall, 'The quest for a smart pill', *Scientific American*, sept. 2003, pp.54–65.

[20] *Nature Neuroscience*, feb. 2009.

[21] Ștergerea memoriei de către Lacuna Inc. este o temă centrală în filmul *Strălucirea eternă a minții neprihănite*, 2003.

[22] Vezi www.dana.org/events/detail.aspx?id=7326 pentru o demonstrație filmată. Accesat în 12 feb. 2009.

[23] N. Bostrom și A. Sandberg, 2007, 'Cognitive enhancement: Methods, ethics, regulatory challenges', urmează a fi publicat în *Science and Engineering Ethics*, 2009. K. Morris, 'Experts urge smart thinking on cognitive enhancers', *The Lancet Neurology*, 7: 476–477, 2008.

[24] D. R. Alexander, 'Genetic Engineering in God's World', *Cambridge Papers*, Vol. 6 Nr.2, iunie 1997.

[25] *Nature* 447, 661–678, 2007; P. Donnelly, *Nature* 456, 728–731, 2008.

[26] John Harris, op. cit., 2007, p.59.

[27] Aubrey de Grey and Michael Rae, *Ending Aging: The Rejuvenation Breakthroughs that could Reverse Human Aging in our Lifetime*, St. Martin's Press, 2007. De Grey a făcut o remarcă în 2004, oarecum optimist: „Cred că prima persoană care va trăi 1000 de ani ar putea avea vreo 60 de ani acum.”

[28] John Harris, op. cit., p.64.

[29] P. Moore, op. cit., Cap. 3.

[30] www.kevinwarwick.com

[31] P. Moore, op. cit., pp.117–132.

[32] J. Clausen, 'Man, machine and in between', *Nature* 457: 1080–1081, 2009.

[33] Ingmar Persson și Julian Savulescu, 'The perils of cognitive enhancement and the urgent imperative to enhance the moral character of humanity', *Journal of Applied Philosophy*, 25: 162–177, 2008.

[34] John Harris, op. cit., p.97.

[35] Gen. 1:26–27.

[36] Gen. 2

[37] John Harris, op. cit., p.113.

[38] John Harris, op. cit., p.133.

[39] Ef. 2:12–13; Col. 1:21–22; Rom. 3:10–12.

[40] Gen. 2:17; 3:8–24.

[41] Gen. 11:4–9.

[42] Filip. 2:8.

[43] 2 Cor. 5:17.

[44] 2 Pet. 3:13.

[45] 1 Cor. 15:49.

[46] Apoc. 21:24.

[47] 2 Cor. 3:18; Col. 3:10; 1 Cor. 15:51–52.

[48] Rom. 12:1–2.

[49] Marcu 12:29–30.

[50] John Harris, op. cit., p.6.

[51] A. Buchanan et al., *From Chance to Choice: Genetics and Justice*, Cambridge University Press, 2000.

[52] Luca 10:27. Pilda Samariteanului Milostiv definește noțiunea de „aproape” pe care o prezenta Isus (Luca 10:29–37).

[53] David G. Myers, ‘Religion and Human Flourishing’, în M. Eid și R. J. Larsen (eds), *The Science of Subjective Well-Being*, The Guilford Press, 2008.

[54] Apoc. 7:9–10.

Articolele din seria *Cambridge Papers*
publicate în 2015 de către
Centrul Areopagus din Timișoara,
cu sprijinul oferit de
Christian Political Foundation for Europe

Enhancing humans or a new creation?

(Denis Alexander)

Genes, Determinism and God

(Denis Alexander)

Euthanasia and assisted suicide

(John Wyatt)

Unity and diversity: the church, race and ethnicity

(Sujit Sivasundaram)

Beyond rights: the morality of rights-language

(Julian Rivers)

Christian Responses to Islam, Islamism and 'Islamic terrorism'

(Colin Chapman)

